Liceul „Nicolae Bălcescu“
— Pitești —

MLĂDIȚE

Nr. 10
aprilie 1970

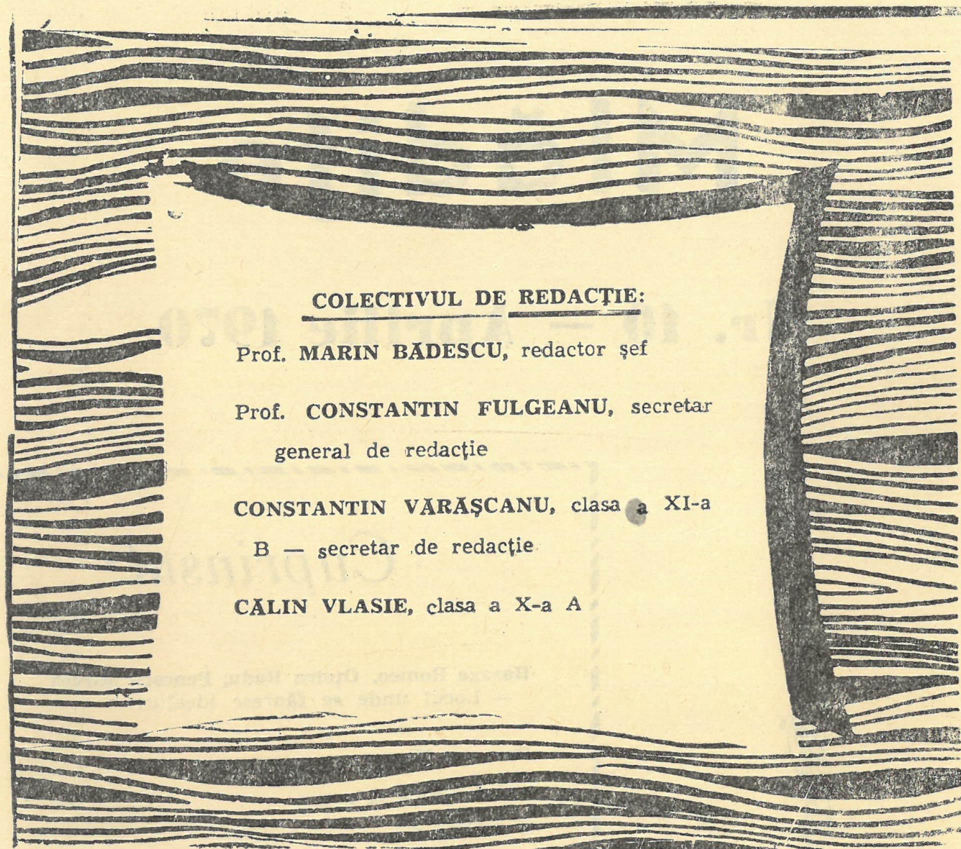
Liceul „Nicolae Bălcescu", Pitești

Mlădițe

Nr. 10 — Aprilie 1970

Cuprinsul:

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Argeș" — Pitești. Cd. 12 424/1970

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Prof. MARIN BĂDESCU, redactor șef

Prof. CONSTANTIN FULGEANU, secretar general de redacție

CONSTANTIN VĂRĂȘCANU, clasa a XI-a B — secretar de redacție

CĂLIN VLASIE, clasa a X-a A

Prezentarea grafică și tehnoredactarea :
Andreianu Gheorghe

UNIVERSUL TINEREȚII

Noi, cei din anul IV E!

Haraga Romeo,
Oțelea Radu,
Penescu Mircea

Locul unde se făuresc idealuri

A t
de
p

bl... oașterii și am reușit să
lub... gem pe deplin nobila mi-
lor g... ce o săvîrșau.
din infin... zidurile acestui liceu
rii. ... ața primelor mari în-

Nineni ș... vieții, vîrsta la care
opri să p... oditor al tînărului

Dar a ... înfrigurare un drum
căldură tr... abirintul căilor ce i
nire pe t
copleșindu-... a la care ideile se
mea. ... lgerele și erup în

M-am zb... ția, dornice să stră-
văzînd că ... lume și să înlăture
sul meu r... ră din calea lor.
clipă din ... a al cărui suprem
o lumină ... ste entuziasmul.
tut-o cla... acea perioadă a vieții

Eram ... ervescentă emulație cre-
le-aș p... n care se nasc idei și

din idei, idealuri. În acest context se integrează inițiativa clasei noastre, a XII-a E, de a prezenta în paginile revistei unele din preocupările extrașcolare cele mai interesante ce vizează domeniile cele mai interesante. ale membrior săi, preocupări diverse ale științei, culturii sau educației artistice.

Sperăm ca din această masivă colaborare, să relasă tocmai personalitatea colectivului nostru care în decursul a patru ani de conviețuire s-a reliefat puternic.

Este de asemenea o încercare de prezentare a universului ideativ al tînărului într-o deplină libertate de exprimare cu scopul de a surprinde într-un cerc restrîns diversitatea preocupărilor elevilor.

Prin inițiativa noastră nu facem altceva decît să negăm obscurismul comod al inactivității extrașcolare, dovedind reversul acestei atitudini în utilitatea organizării forțelor noastre în scopul realizării unui ideal comun.

Sperăm că exemplul nostru să smulgă din „latenta inerție" pe apaticii colaboratori ai revistei și să le aprindă în suflet o licărire cît de mică de „entuziasm".

Penescu Mircea

Lacrimă și soare

Stele sclipesc plîngînd pe bolta albastră...
Și sufletul-i un cer de stele plin
Și dacă toate-n lacrimi s-or preface
Nu vei găsi în tine nici soare, nici senin.

Dar astrul arzător pe căi de veacuri
Aprinde-n lacrimă sclipiri de vis,
Te-nalți și-ți făurești atunci din gînduri
O lume de zenit și de abis.

Și speri și crezi în lumea ce-ai clădit-o
Căci ruptă-i din făptura ta arzîndă
Aprinsă pe astra a strălucire
A unei fericiri ce-o simți crescîndă.

Lumina potopește atunci și-n întuneric
Preface totu-n străluciri de foc
E-o lume-a ta ce îți ascunde umbre
Și crezi în ea, nu vezi că-i doar un joc.

Din lacrimmă s-a întrupat credința
Și poate-n lacrimă se va preface —
De crezi în soare ai un țel în viață
Și-i înțelegi privirea chiar dacă pururi tace.

Durerea, bucuria, cam asta este viața
Le simți pe amîndouă, chiar poate deodată.
Nu te gîndi la ele, gîndește-te la soare
Soarta nu-și schimbă cursul, e mult prea
buciumată.

Gîndește-te la soare, dar nu-l privi în față.
Te va orbi lumina venită din zenit
Și-n loc de strălucire tu vei vedea-ntuneric
N-ai încă ochi cu care să rîzi de infinit!

Doar gîndul zburdă liber prin spații și prin
timpuri
Pe el nimic nu-l leagă de-acest Pămînt rotund.
Se-ntreabă și-nțelege ce-nseamnă libertatea
Dar, ce e nesfîrșitul... e-un lucru prea profund.

Și crezi că fericirea ți-a hărăzit-o soarta,
Dar soarta nu există, tu singur ți-o croiești
Iar „Fericirea" ta e o iluzie vagă,
Căci fericirea-ntreagă nici cînd nu o-ntîlnești.

E-un fel de nesfîrșit această fericire,
Un fel de infinit ce nu poți să-l cuprinzi,
Dar știi că ea există și asta îți ajunge,
Și-nseninat de gînduri spre ea o mînă-ntinzi.

Intr-un crîmpei de viață ai condesnat o clipă
Esență volatilă, parfum purtat de vînt,
Și într-o clipă poate ai strîns o viață-ntreagă...
E-o clipă fericită cînd nu spui un cuvînt.

Prin vorbe, tu destrami ce gîndul țese-n șoaptă,
Arunci o plasă-n viață în care prinzi idei,
Dar golurile-s largi, ideile-s mărunte,
Și-uitarea consolează pe oamenii pigmei.

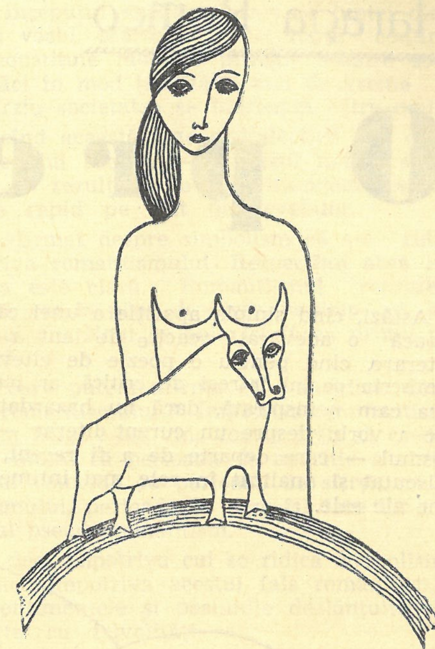
De ce nu înțelegi că viața e o școală
Că școala vieții nu e decît o plăsmuire,
Că-atît timp cît trăiești înveți de toate,
Înveți să uiți, să crezi și-n fericire.

Amară existență își plămădește-acela
Ce nu țintește-n gînduri nimic deosebit.
Ce din corabia vieții nici cînd nu vede țărmul
Căci nu privește-o clipă senin spre răsărit.

Împins de uraganul neîntrerupt al vremii
Te lași purtat pe ape, te lași de val izbit
Și nu încerci să smulgi din existență timpul
Ci ea îți fură timpul ce ți-a fost hărăzit.

Și-atuncea totul ți se pare-o gonă
Iar de privești în urmă nu ai să vezi nimic.
Urme de pași se șterg sub colbul vremii,
Uitarea-și ia tributul, din toate cîte-un pic.

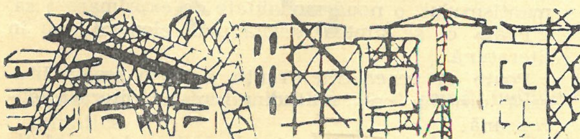
Amurg

În limpezi zări de-azur topit,
Amurgu-și fierbe răzvrătirea,
Cerînd lumini spre asfințit,
Umplînd de farmec toată firea.

În clocotiri de sînge — acum
Își spală cerul fața lină;
Apoteotic foc revarsă,
În simfonia de lumină.

Dar vîlvătaia -ncet se pierde
Spre orizonturile reci,
Se duce-ncet ca o iluzie
În întuneric, pînă-n veci.

A fost o seară cînd am murit pe malul mării, în timp ce talazurile înspumate își cîntau impertubabile simfonia, aceea simfonie de milenii — un elogiu adus infinitului.

Am murit pe ape reînviind imaculat ca un nou născut și lumea mi-a apărut o feerică odă scrisă pentru dragoste și om.

Aciobăniței Viorel

Momentul adevărului

Iubeam lumea și prin ea marea cu trupul fraged, albastră . . atît de albastră, înconjurată de mantia de aur pe care soarele o așterne peste părul ei blond.

Iubeam florile cu mlădierea lor gingașe, cu petalele luate din infinitatea cerului și a mării.

Nimeni și nimic nu mă putea opri să privesc, iubind viața.

Dar a venit o zi toridă, o căldură tropicală a pus stăpînire pe toată această lume, copleșindu-mă, poate și cu voia mea.

M-am zbătut plin de durere, văzînd că marea și florile, visul meu real, își pierd clipă de clipă din strălucirea ce numai o lumină cerească le-ar fi putut-o da.

Eram îngrozit la gîndul că le-aș putea pierde, dar văzîndu-le în situația aceea disperată, atît de calme, spunîndu-mi că desigur am să revin mai de vreme sau mai tîrziu printr-un efort și am să le salvez, mi-a apărut în față — hilară imagine — toată nimicnicia comportării mele.

Am alergat plin de speranță, înălțîndu-mi ruga către zei.

Nu m-au putut opri nici munții, nici oamenii. . . .și zeii m-au ascultat.

O ploie torențială ce șterge totul a redus viața în ochii mării și ai florilor, redîndu-mi cel mai frumos lucru al vieții mele.

Am îmbrățișat florile și împreună cu ele plin de fericire am sărutat marea albastră ce-mi va fi leagăn pentru eternitate.

Haraga Romeo

O precizare

Astăzi, cînd simpla apariție a unei cărți provoacă o adevărată reacție de lanț a criticii literare, cînd pentru o poezie de cîteva strofe se scriu pagini întregi de critică, ar putea apărea cam neinspirată, dacă nu hazardată, ideea de a vorbi despre un curent literar — simbolismul — care departe de a fi recent, a fost discutat și analizat în cele mai intime probleme ale sale.

Dacă încercăm să facem această discuție, o facem numai din sincera dorință de a lămuri unele aspecte ale simbolismului, care datorită unui caracter echivoc, au dat naștere la unele confuzii sau, uneori, unei greșite înțelegeri în rîndul colegilor noștri.

Simbol și simbolism. Aparent două cuvinte obișnuite ; două cuvinte înrudite prin origine. Dar numai aparent obișnuite. Pentru că aceste două cuvinte atît de puțin deosebite de celelalte — ca formă — marchează o perioadă, o adevărată încercare de revoluție literară și așa destul de zbuciumată.

Apărut în Franța, simbolismul s-a întins cu repeziciune în lumea literelor.

Poate pentru că reprezenta o prelungire a romantismului, o nouă modalitate de exprimare a sa.

Poate că se simțea nevoia unui element nou în literatură.

Poate că venea din Franța, a cărei școală literară domina cu certitudine creația literară europeană.

Am numit simbolismul încercaore de revoluție literară nu numai pentru că a încercat — și a reușit în bună parte — să aducă ceva nou în lumea literelor. L-am numit astfel și pentru că el și-a luat ca deviză un cuvînt care poate spune mult și nimic.

Și acest cuvînt era : NU !

Un „Nu“ hotărît spus totului ce se creease pînă atunci. Era o încercare de suprimare a realității. Dar poate și o credință. Și o credință aspră, care își cerea tributul. Și tributul era dintre cele mai scumpe. El îți cerea să cauți adînc în suflet ca să descoperi durerea ; în locul zilei însorite noaptea întunecoasă și rece ; în locul florii zîmbitoare soareului, petale ofilite, căzute la pămînt ; în locul cîntecului voios al primăverii, cîntecul sfîșietor al privighetorii.

Așadar un tribut greu de plătit. Dar mulți au fost cei care au plătit simbolismului tributul. Unii din pură convingere, alții datorită înclinației sufletești, iar ceilalți căci așa era moda.

Fiecare dintr-nu motiv sau din mai multe. Dar l-au plătit căci „dura lex, sed lex“.

Din păcate, de aici provine acea neînțelegere despre care vorbeam de la început.

Într-adevăr, a încercat să nege vechile și uzatele tipare clasice, a încercat să suprime chiar rațiunea.

Dar putem porni mai departe fără a ne întreba : de ce această sfidare ? și în ce scop ? găsind răspunsul acestei întrebări, vom putea înțelege mai bine adevăratul sens al simbolismului.

Apariția sa explozivă a marcat o cotitură, o cotitură revoluționară, ce a cunoscut părțile sale bune și rele.

A încercat să suprime ceea ce devenise vechi, dogmatic, ceea ce însemna încătușare în gîndire și acțiune.

A încercat să schimbe un fel de viață, care nu mai oferea nimic nou, o viață în care își găsise o adîncă dezamăgire, o viață care nu-i oferise nici-o posibilitate, ci numai neîmpliniri.

A încercat să suprime o lume artificială, o

lume construită din cuburi de o mînă neîndemînatică.

Dar, în același timp, aducea cu sine o lume nouă, ruptă de vis și ireal, o lume pămînteană.

Aducea lumea mansardelor mohorîte, lumea micilor și nefericiților artiști, aducea o lume al cărui stindard cenușiu era purtat cu resemnare.

Aducea lumea suferințelor mistuitoare ale neîmplinirilor.

Mai își aveau oare rostul sentimentele ușoare, trecătoare ? sau mai era vorba de lumea cea fericită de basm, din romanele de foileton ?

Categoric nu !

Simbolismul a căutat să nege tot ce era clasic, conformist, tot ce devenise o obișnuință.

Nu avem pretenția să subliniem că tot ce a adus simbolismul este bun, corect. De multe ori a călcat alături de calea cea bună. Dar oare putem judeca numai prin prisma realizărilor sau numai prin cea a greșelilor ? Deci să punem în cumpăna dreptății ceea ce este bun și ceea ce este greșit, să judecăm, să analizăm temeinic înainte de a ne pronunța.

Există cineva care ar putea să nege contribuția imensă adusă de simbolism la formarea unei noi orientări în literatură ? Să conteste valoarea indiscutabilă a multora din operele sale ? sau să nu recunoască farmecul și complexitatea lumii aduse de el ?

Tehnica perfectă a armoniei, ecourile profunde, aspectul prin excelență muzical, cantabil sînt remarcabile prin ineditul lor.

Societatea omenească a fost martora — încă de la începutul existenței sale — luptei dintre nou și vechi. Martora acestei lupte continuă, care constituie motorul întregii noastre societăți, căci în mod inevitabil mai de vreme sau mai tîrziu societatea se îndreaptă către nou.

Aplicînd această lege a dialecticii în cadrul fenomenului literar, — în cazul nostru simbolismul — rezultatul la care ajungem este pe cît de rapid pe atît de revelator.

S-a afirmat despre simbolism că s-a ridicat împotriva romantismului. Respectînd acea lege, situația este clară. Romantismul reprezenta Vechiul, era în plină decădere, în timp ce simbolismul era Noul ce abia își făcea primii pași în viață.

Dar oare putem afirma că s-a ridicat împotriva romantismului ? Împotriva romantismului unui Hugo ? Ne vine foarte greu să credem. Să nu uităm că perioada de apariție a simbolismului coincide cu perioada de sfîrșit a romantismului, perioada în care își face loc așa numitul pseudo-romantism.

Iată deci împotriva cui se ridica simbolismul. Se ridica împotriva acestui fals romantism, în care sentimentele și pasiunile dezlănțuite erau înlocuite cu frivolități.

S-a mai spus despre simbolism că a negat logica, rațiunea. Dar în ce mod a negat-o ? A negat-o tocmai prin prisma vechiului, adică a tiparului clasic, împotriva căruia a luptat cu atîta înverșunare. De ce să nu acceptăm viziunea sa, care în definitiv a înlăturat barierele gîndirii dogmatice, dînd libertate înțelegerii și aprecierii?

De ce să gîndim prin gîndurile altuia și să vorbim prin vorbele altuia ? Oare aceasta nu constituie un stimulent adus rațiunii ?

Simbolismul a lăsat în urma sa o perioadă. O perioadă de mari incertitudini și foarte puține certitudini. A lăsat opere de o indiscutabilă valoare, dar și adevărate noduri gordiene.

A lăsa cititorului misiunea de a-l înțelege, de a-l analiza și judeca.

Dar cred că i-a lăsat și o moștenire prețioasă în cercetare sa, chiar o piatră filozofică a simbolismului, și aceasta este o mică destăinuire a marelui său creator, care a fost Verlaine :

„Simbolism ? Nu știu ce-i aia ! iarăși vreun cuvînt neînțeles ! Ce o fi însemnînd oare ? De altfel puțin îmi pasă de el ! Cînd sufăr, cînd gust plăceri, cînd plîng, știu bine că nu este vorba de simboluri“.

Penescu Mircea

Arta la modul general

O dată cu rațiunea umană a apărut aspirația omului pentru tot cea ce este frumos.

Acest simplu cuvînt „frumos“ ascunde de fapt o vastă gamă de semnificații complexe și a avut încă de la începutul existenței omului ca ființă superioară o uriașă înlănțuire asupra întregii sale activități. Inc inația omului față de tot ceea ce depășește granița obișnuitului, față de tot ceea ce prin forța sensurilor sale interioare tindea spre superior, s-au manifesetat în om ca o lumină călăuzitoare, dispersată cu aceeași intensitate în planurile discontinue ale existenței sale.

Tendința de realizare a frumosului este o calitate absolut caracteristică omului. Trebuie relevat faptul că pentru om acest indefinibil „frumos« nu a însemnat o necesitate materială, ci a acționat în aceasta imanent, poate inexp icabil, ca o supremă preferință spirituală.

Cea mai elocventă dovadă a aspirației omului pentru frumos a fost și este creația artistică. El a socotit frumos și totodată inexplicabil de perfect aspectul animalelor. A încercat mai întîi sfios, fără îndemînare să imite această creație a naturii care, de fapt, îi punea o infinitate de întrebări în sensul provenienței și care îl uimea prin îmbinarea măiestrită a formelor, prin primele picturi rupestre.

Imortalizînd pe un perete de stîncă imaginea unei vietăți, de altfel o magică creație a naturii, omul a realizat prima sa creatie propie. A realizat chiar mai mu't decît atît, a realizat practic una dintre deosebirile fundamentale ale umanității față de animalitate, a realizat creația ca produs intrtinsec al rațiunii.

Mai tîrziu, sub influența acelorași puternice impresii și sub imboldul îndemnului spre perfecțiune, a început să modeleze în lut, să sape în lemn și să cioplească în piatră, dînd formelor adîncime și perspectivă, sugerînd mișcarea și expresia și apropiindu-se din ce în ce mai mult de reprezentarea veridică a ființei care-l impresionase și pe care sub inf uența unei porniri lăuntrice, încercase să o înfățișeze. Creînd, omul a inițiat gestul suprem al „Naturii“, situîndu-se astfel pe o treaptă infinit superioară tuturor celorlalte vietăți.

Cam tot din această perioadă, deci a apariției primelor acte de creație artistică umană, datează începuturile muzicii și ale dansului. Surprins de imaginea sonoră a vîntului croindu-și drum prin desișul codrului, de sursurul apei izvorului de munte, de tunelul intermitent al cascadelor, de zgomotul pașilor, de ritmicitatea cu care vîslele loveau apa, sau a pietrelor ce erau lovite pentru

a produce focul și mai presus de orice impresionat de cîntul păsărilor, omul a început să creeze cu mijloace proprii imagini sonore, la început deosebit de simple, bazate pe ritmicitate și inflexiuni onomatepeice, mai apoi dînd muzicii expresii personale.

Omul a descoperit de asemenea arta mișcărilor care curînd s-a împletit cu muzica, realizîndu-se primele forme ale dansului. Prin dans omul a

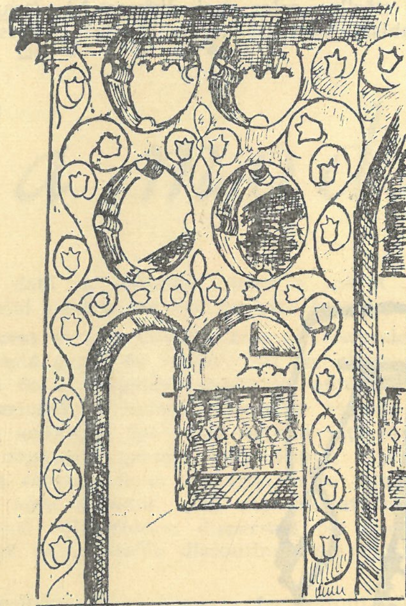

încercat să imite mai întîi mișcările frecvent întîlnite în natură, a încercat să-și transpună pe plan artistic propria sa muncă și apoi progresînd a căutat în dans o exteriorizare a complexului „lăuntric“, o trecere a impresiilor și simțămintelor prin filiera rațunii și o realizare de data aceasta absolut fizică a imaginii exterioare a sentimentului. Așadar omul a căutat chiar prin cele mai rudimentare forme de exprimare artistică o exteriorizare a sentimentelor, a reacțiilor spontane produse în fața vieții, a imaginilor cu care era într-un continuu contact, dar despre care în același timp nu știa încă aproape nimic.

Această înclinare spre materializare a impresiilor și a stărilor celor mai diverse își trage seva din abisul spiritual al individului și este puternic condiționată de o serie de factori, eterogeni ce se impun din inconștient oricărei creații de artă.

Deci dacă ar fi să ne punem întrebarea „Ce l-a determinat pe om să creeze artă ?“ nu putem decît da un singur rsăpuns : este vorba despre o pornire lăuntrică determinată și condiționată de categoriile spiritului uman, este întruchiparea

supremă a unei înclinații generale a omului pentru tot ceea ce este frumos, mirific, este o dovadă a superiorității omului, este o expresie sui-generis a asipratiilor îna te ale sale, ce întărește și universalizează apriorismul uman.

Căutăm deci să vedem prin creația de artă o întregire a mutațiilor biologice, suferite de om printr-o mutațiune ontologică ce depășește prin întreaga gamă a implicațiilor și repercusiunile sale de domeniul creațional tot ceea ce existase anterior apariței și confirmării omului ca ființă superioară.

Ar fi fost poate greșit să atribuim creația de artă numai rațiunii, aceasta fiind produsul comun al rațiunii modelate prin spirit. Este deci un produs simbiotical celor două proprietăți, calități cu care este înzestrat omul și care-l caracterizează prin excelență.

Impulsionat deci de cauzele expuse mai sus, omul a început să creeze artă. Nu trebuie să înțelegem prin acest lucru o orientare generală a oamenilor spre natură, spre creație, ca ocupație precumpănitoare.

Începînd mai întîi stîngaci, fără curaj, dar mînat de dorința de a reproduce, omul a creat picturile rupestre din Altamira, a inaugurat în viața sa dansurile rituale, a creat primele elemente ale muzicii.

Vădit fiind interesul deosebit pe care omul l-a purtat artei de la începuturile sale, este explicabil și progresul destul de rapid și constant în rapiditatea sa pe care l-a înregistrat. Apărînd la început sub forma unor manifestări izolate, creația a reușit cu timpul să popularizeze interesul comun și să-și găsească ecou în preocupările majorității.

Un factor esențial care concretizează începuturile artei este idolatria. Nu trebuie să uităm faptul că încercăm să schițăm aici un proces care a apărut cu multe milenii în urmă și care se manifestă încă destul de confuz în negura spirituală a lipsei de cunoaștere. Se știe că omul primitiv a fost puternic dotat de ideea existenței unor ființe superioare, de origine cîteodată umană, cîteodată animalică sau pur și simplu himerică, înzestrate cu calități deosebite, cu forțe superioare lui și care ar fi fost autorii anonimi ai tuturor proceselor complexe pe care omul le cunoștea în forma lor de manifestare, dar nu-și putea explica nici pe departe cauzele.

Aceste ființe, roade ale închipuirii deplin justificate ținînd seama de epoca despre care vorbim, au influențat omul deosebit de puternic, l-au făcut să le închine ceea ce el consideră că e superior, tot ceea ce el ar putea da mai bun, mai frumos adică să le închine puterea sa de creație artistică.

Astfel, tot ceea ce era superior în concepția omului primitiv, ceea ce îl impresiona profund impunîndu-i teamă și respect și-a găsit întruchiparea în artă, ca semn al prețuirii supreme.

Deci trebuie să remarcăm că și misterul în care era ancorat omul primitiv prin toate fibrele existenței sale, a fost un izvor fecund al creației și a contribuit la stimularea gradului de perfecțiune artistică.

Întîlnim în aceatsă perioadă omul prosternîndu-se în fața proprilor sale creații (evident este vorba de fetișuri) care întruchipau materializarea ideii de forță magică, supranaturală. În același scop au apărut și ritualurile, ceremonialurile care au o importanță exorbitantă în viața popoarelor primitive și care prin dansuri, prin incantațiile, prin formele rudimentare de manifestare muzicale ce le implicau, constituiau un mijloc remarcabil de manifestare artistică. Inaugurînd acest gen de artă, omul face încă un pas înainte în drumul larg spre arta superioară.

Am relevat pînă acum faptul că omul a creat la început dintr-o inexplicabilă dorință de reproducere a naturii, care-l impresiona atît de profund. Creația determinată de idolatrie constituie un proces ideativ mult mai complex, reprezintă întruchiparea materială a plăsmuirilor spiritului, încercarea de reprezentare a ficțiunii, spre deosebire de primul gen de artă remarcat ce constituie reprezentarea realității.

Putem afirma chiar că la apariția acestui gen drumul spre artă se bifurcă, acesta constituind un moment de o remarcabilă importanță. Deosebirea dintre cee două genuri este de esență ideativă, unul reprezentat în planul reproducerii creației mirifice a naturii. celălalt în spațiul necunoscutului ca un izvor fecund de încercări imitative ale imaginilor fictive, ca o încercare de relevare a misterului existențial în ultimă instanță.

Acest proces cred că poate fi generalizat și atribuit tuturor popoarelor, bineînțeles nu sincronizat, ci diferențiat și ca mod de manifestare și ca perioadă de manifestare în funcție de gradul de dezvoltare al fiecăruia în contextul istoric al epocii respective. Procesul artistic continuă să e-

volueze paralel cu evoluția pe plan social a omului și să crească în importanță.

Arta devine un element integrant al vieții, condiționează existența și se impune ca o condiție sine qua non. Cu timpul creația de artă își conturează conținutul volatil, depășește faza incipientă a reprezentărilor ocazionale, se impune ca o preocupare constantă tocmai datorită faptului că reprezintă viața văzută în aspectele și ipostazele ei cele mai diverse. Devine evidentă preocuparea pentru redarea din ce în ce mai rafinată, mai apropiată de realitate, mai cizelată a impresiilor și aceasta absolut în toate domeniile artei.

Faptul că omul își împodobește locuința, că depune o muncă în acest scop fără nici o importanță practică reprezintă o formă înaltă de penetranță a spiritului pentru frumos în viața sa. Specializarea în domeniul artistic ridică creația pe un nivel superior și constituie un proces ascendent în sens evolutiv, o tot mai mare ridicare a gradului de perfecțiune artistică.

Procesul pe care-l derulăm acum cu repeziciune este foarte lent, dar canalizat spre o formă superioară de manifestare artistică și relativ constant în progresul pe care-l înregistrează. Operele de artă capătă proporții nebănuite, realizarea lor cere muncă fizică și intelectuală uriașă și pentru exemplificare este destul să amintim mărețele statui, temple, palate și piramidele faraonilor egipteni.

De la un anumit grad de dezvoltare a puterii de exprimare artistică, se diferențiază stiluri, arta se scindează, în curente bine definite care poartă amprenta implicațiilor de natură etnică sau psihologică a creatorilor săi.

Se poate observa o tendință reală spre interiorizarea ideilor, spre aprofundarea stărilor, spre intelectualizarea creației. De acum noțiunea de artist se reliefează puternic, creația se detașează de ceea ce era banal, se ridică spre culmile exteriorizării unor viziuni artistice impresionante. Artistului i se cere nu numai arta de meșteșugar desăvîrșit, i se cere în plus ceva ce nu poate fi definit fiindcă de fapt este deosebit de complex pe care nici noi nu-l definim dar de obicei îl numim cu inocență „Talent".

Superioritatea unei opere de artă provine așadar din reflexul unei atitudini uneori inconștientă, care reprezintă de fapt vasta gamă a implicațiilor spiritului fiecărui creator.

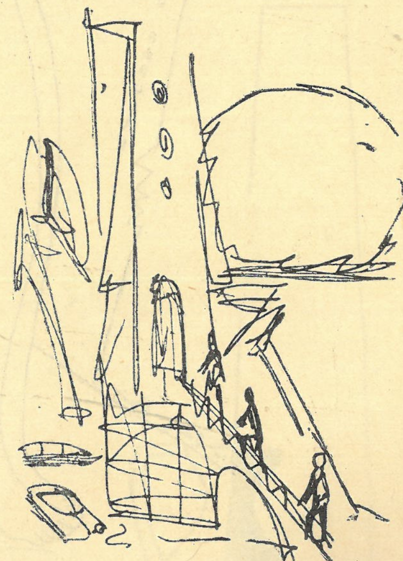
Arta influențează existența și existența condiționează arta.

Intr-adevăr, între aceste noțiuni există o corespondență biunivocă bine stabilită.

Omul a creat în mare măsură pentru a satisface o imperioasă necesitate ce se impune din inconștient.

Izvorul creației l-a găsit însă tocmai în existența, în viața materială și spirituală cotidiană. De aceea, cele două noțiuni în interdependența lor absolută sînt practic inseperabile.

O dată cu evoluția psihică a omului, cu creșterea potențialului său comprehensiv, cu mărirea puterii de filtrare a impresiilor, se înregis-

trează și o ascensiune corespunzătoare a creației de artă, spre perfecțiune. De fapt, ne lovim aici de un alt termen indefinibil, spre care însă omul își îndreaptă întreaga sa putere de muncă, spre care odată cu scurgerea timpului, înaintează cu pași mărunți, spre care tinde cu toată forța existenței sale și pe care desigur nu o va atinge niciodată.

Creația de artă ar putea fi privită ca o continuă încercare de reprezentare a perfecțiunii, ca o continuă goană după întruchiparea unui țel spre care omul aleargă însetat, angrenat în goană cu toată forța existenței sale, țel ce însă i se refuză rămînînd intangibil și spre care cu cît înaintăm, cu atît se depărtează întocmai ca „fata morgana".

Prin orientarea constantă spre această himerică noțiune se poate explica și ascendența constantă a procesului de creație.

Prin opera de artă își spune cuvîntul nu numai un om, ci un popor, își face remarcată prezența un neam în esența sa etnică, se fac simțite toate plăsmuirile materiale și spirituale ale unei națiuni, se preiau și se modelează tradiții, toate însă puse sub semnul personalității artistului.

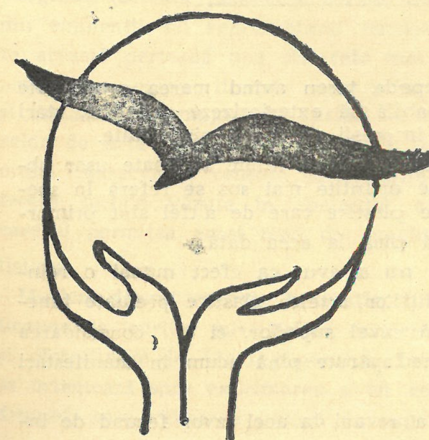
Este normal ca omul să se fi reprezentat pe sine însuși în artă căci din toate plăsmuirile naturii oare nu este tocmai el cea mai apropiată de perfecțiune ?

Prin sclipirea opacă a marmurii cioplite de grecii antici răzbat idealuri de frumusețe umană, care iradiază forță, puritate, sensibilitate, acuratețe, care reușesc să iradieze „viață".

Sînt exemple elevatoare ale realizării unor idealuri (creații puse evident, sub semnul aceleiași nestăvilite sete de perfecțiune) care deși reprezintă în general zeități, își au ca obiect de redare însuși omul în toată frumusețea și armonia ființei sale.

Din moștenirea antică tot ce ne-a rămas mai prețios este arta, această artă pură avînd în centrul atenției omul, văzut în plenitudinea calităților sale. În antichitate, arta cunoaște o înflorire fără precedent, o dezvoltare puternică în toate domeniile, fiind prima și cea mai valoroasă dovadă a civilizației anticilor, componenta primordială a culturii lor.

Ceea ce întrerupe însă coerența ascensională a artei este perioada istorică controversată a năvălirii popoarelor migratoare, care datorită forței militare și-au impus modul de viață, evident mult înapoiat față de cel al popoarelor cucerite, au distrus creații artistice superioare al căror sens nu numai că nu-l înțelegeau, dar nici măcar nu le înțelegeau rostul, au distrus însăși civilizația înaintată ce-i depășea.

Fenomenul trebuie localizat în Europa. Repercusiunile în această parte a lumii în care arta luase o maximă înflorire sînt tragice.

Suprapunerea unor culturi inegale, anacronice ce se excludeau reciproc în această perioadă cînd civilizații vestite se prăbușeau și din zvîrcolirile istoriei se nășteau noi popoare au fost în detrimentul progresului în artă.

Asistăm în continuare la un proces de acalmie spirituală, de apatie, de loc fecund, proces ce se manifestă apoi și în întreaga viață socială.

Epoca acestor mari tranformări istorice a așternut un strat gros de pulbere peste arta trecutului și deși fenomenul este exclusiv european, ținînd seama că acest continent a fost focarul artei antice, trebuie să relevăm faptul că astfel se încheie o perioadă de mare avînt creator, o

perioadă cînd concepții într-adevăr remarcabile au fost transpuse în artă.

Antichitatea va rămîne însă un simbol al clasicismului ce va domina secolele, un pilon de marmoră strălucitoare înfipt în negurile Olympului, străjuind timpul de acolo de unde istoria și-a oprit pentru totdeauna cursul.

Din acest moment arta europeană este încadrată de dogmatica religioasă, este înlănțuită de idei preconcepute, de precepte care, în total dezacord cu înțelegerea, postulează transcederile logice.

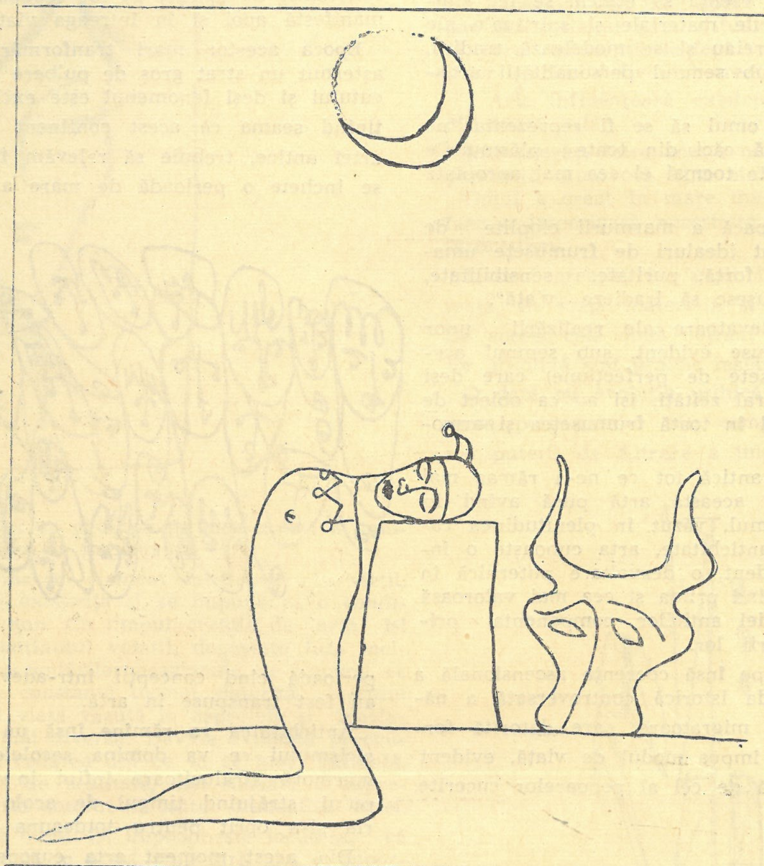
Primele secole ale mileniului nostru vor smulge arta de sub tutela dogmatică, vor deschide noi orizonturi creației.

Intr-adevăr, începînd cu secolul al XIII-lea, o puternică mișcare de avînt creator, avînd ca scop sustragerea artei de sub influențele mecaniciste, raportarea ei la principiile logice ce se impuneau paralel cu dezvoltarea științelor, în fine, readucerea omului în centrul atenției artistului, cuprinde întreaga Europă.

Renașterea își trage esența perenității sale tocmai din faptul că se ridică împotriva înlănțuirii artei și a culturii în general, fiindcă eliberează

creaţia de norme impuse, fiindcă deschide orizonturi largi cunoaşterii permiţînd reflectarea în artă a unor concepte inovatoare.

După o lungă perioadă de întrerupere, arta renascentistă preia arta antică greacă şi romană de la care extrage predilecţia pentru înfăţişarea frumuseţii trupeşti şi morale a omului, puritatea stilistică, acurateţea concepţională, pe care le ridică la un nivel înalt de înţelegere şi reprezentare. Arta Renaşterii se conformă deci întregii mişcări social-culturale de eliberare de sub

imperiul dogmei, mişcare ce caracterizează perioada istorică respectivă, se face ecoul orientării generale a vieţii sociale. Într-adevăr în operele artistice ale Renaşterii recunoaştem arta superioară, profundă, mult intelectualizată, de rezonanţe psihice puternice, o artă care inspiră efluxuri ideative, care comunică cu privitorul, care impresionează prin rafinamentul execuţiei şi mai ales prin ideile ce le degajă.

Arta depăşeşte acum faza simplei reprezentări materiale, se îmbogăţeşte de sensuri noi, captează idei pe care le redă sub maximul de expresivitate artistică şi se axează mai ales pe redarea stărilor sufleteşti declanşate în diverse ipostaze.

În privinţa stilului, progresul este uimitor. Se relevă o continuă înclinare spre libertatea formelor, spre diversitatea concepţională şi nuanţarea cromatică, spre realizarea unui echilibru ideal al proporţiilor, spre crearea noţiunii de spaţiu.

Sobrietăţii artei antice greceşti şi romane îi este substituită expresivitatea iradiantă, platitudinii primelor manifestări culturale, plasarea în spaţiu a temei.

Arta de a mînui cuvîntul se impune pregnant şi cîştigă repede teren avînd marea proprietate de a fi capabilă să exteriorizeze atitudini, stări sufleteşti şi impresii cu multă sinceritate.

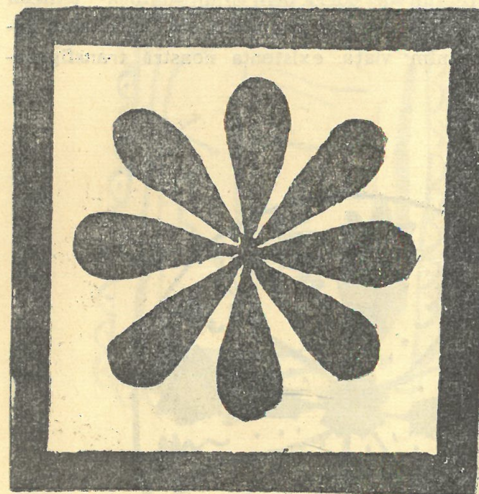
Deşi nu am specificat nimic se poate uşor observa că cele amintite mai sus se referă în special la artele plastice care de altfel sînt primordiale în artă pînă la acea dată.

Renaşterea nu a avut ca efect numai o reînviere a tradiţiilor artelor plastice preluate bineînţeles la un nivel superior, ci şi consolidarea celorlalte arte apărute pînă acum în manifestări labile.

Şi pentru a reveni la acel izvor fecund de inspiraţie pe care l-am amintit ca fiind dorinţa de

revelare a misterului provenienţei umane, este destul să amintim una dintre cele mai profunde şi realizate lucrări ale Renaşterii, capodoperă a titanului acestei epoci şi anume „Geneza“ de pe plafonul Sixtinei.

Michel Angelo, acest artist de geniu, pe care nici chiar în această fugară trecere în revistă

a celui mai elevat curent cultural nu-l putem omite, a realizat în capodopera sa picturală o exegeză a celei mai controversate probleme ce a frămîntat omenirea, printr-o viziune artistică extraordinară.

Cinquecento-ul a reunit în arta italiană personalităţi pe care arareori istoria le strînge într-un secol.

Literatura, deşi consacrată de mult ca artă de pana măiestrită a unui Homer, Ovidiu, sau Vergilius (aceasta pentru a aminti numai cîţiva din eminenţii săi reprezentanţi europeni) devine în această perioadă una din cele mai cultivate arte. Apar opere literare care prin conţinutul şi tematica lor majoră se includ în rîndul operelor de artă ce reflectă realitatea şi care cu multă consecvenţă reuşesc să prezinte adevărate fresce sociale văzute în contextul amplu pe care îl permitea acest mod de exprimare a artistului.

Muzica, dansul reînvie în graţie, fineţe şi delicateţe la curţile suveranilor, sinceră, efuziavă şi clocotitoare în viaţa poporului. Întreaga artă se orientează spre exprimarea a tot ceea ce este frumos, spre ridicarea puterii de sugestie şi expresie a creaţiilor la nivelul exigenţelor unei civilizaţii avansate.

Renaşterea deschide în întreaga artă porţile libertăţii de idei, de concepţii şi a modului de exprimare a acestora. De aceea, sub influenţa acestei mişcări se va înregistra de acum înainte o tendinţă bine conturată de diversificare a tematicii şi a stilurilor.

Artistului i se permite să-şi dezlănţuie energia creatoare în modul în care se simte avantajat, în modul în care el poate să-şi concentreze în ideal potenţele creatoare.

Sub impulsul puternic al Renaşterii arta va izbucni clocotitor în forme superioare de manifestare şi în unele ţări care nu cunoscuseră încă avîntul creator.

Vorbind despre arata cultă nu trebuie să omitem progresul pe care-l face arta populară, care prin creşterea potenţialului expresiv se leagă tot mai strîns de viaţa în sine, se face un ecou pe plan artistic al acesteia. Arta populară, accesibilă maselor largi, fiind creaţia în mod direct şi colectiv a poporului, este expresia unei superioare conexiuni, între viaţă şi artă. Deşi în unele cazuri apreciată în sens peiorativ, arta populară a însemnat întotdeauna şi pentru orice popor matca culturii sale, izvorul nesecat al motivelor de inspiraţie grefate într-o formă sensibil transformată în arta cultă.

Desigur, progresului uimitor al artei culte nu i-a corespuns un fenomen corespunzător şi în arta populară şi aceasta pentru că orice creaţie

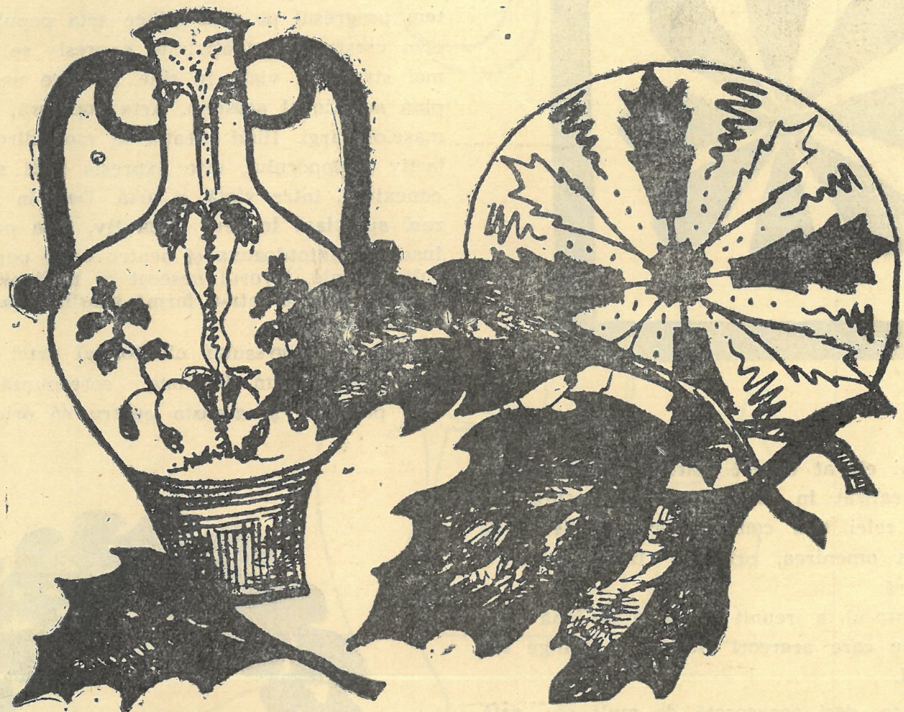
populară a apărut imanent, spontan, pe cînd arta cultă s-a grupat în curente şi-a impus direcţii, aproape putem spune că şi-a impus un program de creaţie. Depăşită ca modalitate de exprimare de arta cultă, arta populară nu rămîne ca o en-

clavă absorbită de aceasta, ci se dezvoltă constant și separat. Arta cultă își trage seva din arta populară, de aceea, cele două genuri sînt practic inseparabile. Prin faptul că arta poporului, expresia sistetică a calităților sale, stă la baza oricărei creații artistice superioare se explică etnitatea, personalitatea proprie bine conturată, care diferențiază chiar creațiile culte în funcție de natura etnică corespunzătoare.

Perioada postrenascentistă se caracterizează prin amploarea pe care o ia arta în toate domeniile sale. Continuînd tradiția creată de marii artiști ai Renașterii, mișcarea artistică se cristalizează intrt-o formă clasică în care se îmbină perfecțiunea redării veridice cu spiritualizarea și interiorizarea imaginilor. Modul de expunere a ideilor, cadrul, ambianța și ungiul prin care sînt privite temele se diversifică și se multiplică. Arta evoluează prin faptul că își lărgește sfera domeniului ideativ. Spărgînd normele impuse, ea iese din tiparele tradiționaliste, dă libertate modului de exprimare al ideii, scoate în relief viziunea artistică. Această perioadă caracterizează apogeul artei clasice.

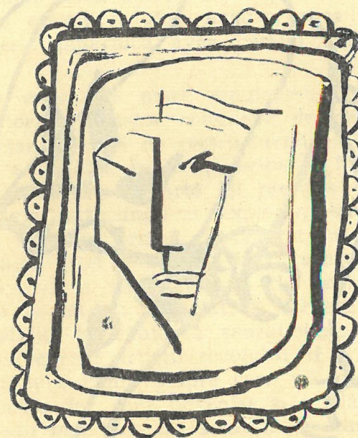
Aproape în toate domeniile artei au existat reprezentanți iluștri, geniali care au dus creația pe culmile intangibile ale expresivității și frumuseții în artă. Acești oameni au creat o artă care slujește celor mai nobile idealuri în forma lor maximă de strălucire. Este destul să amintim pe marele Beethoven care în opera sa realizează aproape absolutul, aproape perfecțiunea și aceasta fiindcă se apropie de ideile cele mai umanitare, de problemele ardente ale psihologiei umane, pe care le redă într-o formă artistică într-adevăr magnifică. Creația lui Beethoven este fără discuție culmea cea mai înaltă pe care a atins-o muzica clasică. Muzica sa nu impresionează numai prin măreția atmosferei ce o degajă, ci mai ales prin efluxul de idei, prin multitudinea temelor în care prin forma magistrală în care sînt redate întîlnim viața, existența noastră transfigurată prin geniul său artistic. Opera sa este un exemplu impresionat de redare a „vieții" în mod artistic. Și aspectele vieții ca și modul de exprimare a acestora sînt alese cu forța de selecție a unui geniu, vizînd ceea ce este constant și autentic în existența noastră.

Beethoven este un simbol al realizării în artă, opera lui este o culme a artei clasice și tocmai de aceea trebuie să vedem în el omul de geniu al creației aureolat de lumina ocultă a supranaturalului. Și oameni de geniu au existat și în pictură și în sculptură și în literatură. Este evident faptul că toate ramurile artei cunosc o ascensiune paralelă în timp ajungînd la reușite excepționale care se detașază complet de creațiile obișnuite și care se situează pe culmi care

pentru posteritate devin intangibile. Au existat în istoria artelor personalități de geniu care au ridicat creația pe o treaptă va orică inaccesibilă altor artiști, care s-au apropiat mult de himerica noțiune a perfecțiunii datorită în mare parte a înzestrării lor excepționale.

Inerent, s-a creat atunci pentru posteritate pericolul căderii în epigonism, ceea ce de multe ori s-a și întîmplat. Această artă deși poate superioară, tratată cu talent de creatori de seamă, mergînd însă pe linia în care se realizaseră marile capodopere, se înscrie imanent pe o traiectorie descendentă. Clasicismul se plafonează, iar trăsăturile sale nu mai corespund relațiilor obiective ale respectivei epoci. Necesitatea de afirmare pe plan artistic impunea inovația, evadarea din ceea ce devenise nu banal, dar plafonat.

E un proces complicat cauzat și condiționat de o serie de factori de cele mai diverse proveniente care constă în amplificarea explozivă a modului de a privi și înțelege arta, scopul, mesajul și mijloacele de realizare ale ei.

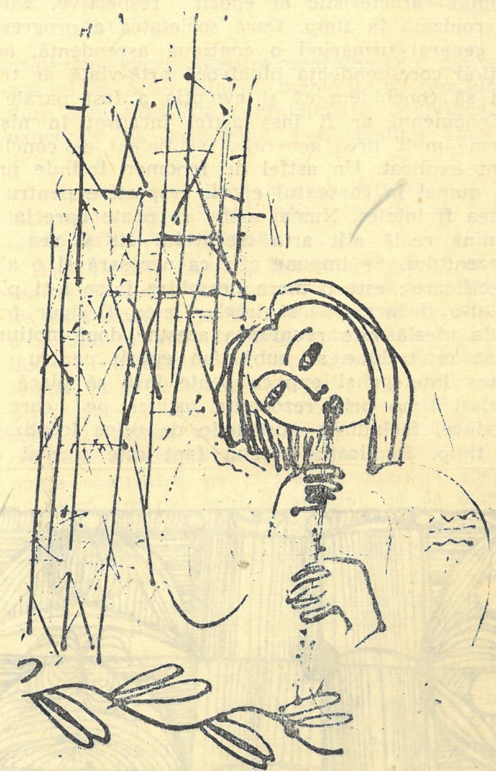
Orientarea forțelor creatoare pe un teren nou, neexplorat încă, cu virtuale potentialități de ordin structural, oferea ineditul și conferea creatorului gloria de explorator în artă. Faptul că se bîjbîie în această perioadă este perfect normal. Ne-am afundat într-o pădure virgină care, închizîndu-ne în imensitatea ei necunoscută, oferă într-o delurare fascinantă spectacolul posibilităților.

Ceea ce pentru arta clasică era lege, bineînțeles extinsă la nivelul exigențelor unei arte superioare, este complet ignorat acum.

Arta clasică în viziunea amplificată a artei în general devine întruchiparea unor posibilități de creație valoroase evident, dar aproape epuizate. Nu se poate nega că arta nonfigurativă nu a adus nenumărate progrese de domeniul estetic și conceptional, dar aceasta nu negă nicidecum locul definitiv consacrat în istoria artelor a modului celui mai uman, celui mai natural de a privi și interpreta lumea. Totuși suprapunerea în timp a acestor două maniere de creație implică imanent un conflict între modul de a înfățișa viața așa cum este și așa cum o vede fiecare autor. De fapt aici nu poate fi vorba de o antinomie generatoare de conflicte fiindcă la urma urmei viața „așa cum o vezi tu" trebuie să fie viața „așa cum e".

Totuși admițînd această observație perfect logică de altfel, ca un precept absolutist greșim suprapunînd două viziuni a căror confruntare nu se poate face decît în cazul în care am renunța la fantezie, la sensibilitatea proprie, la rezonanța psihică de natură afecțională a individului.

Prin investigarea acelei imense păduri virgine se realizează într-adevăr mostre de artă în spiritul celei mai depline libertăți.

Libertatea de expresie este poate ceea ce au căutat artiștii de un mileniu încoace și la care au ajuns șlefuind fiecare piatră a măreţului edificiu. Dar oare întruchipînd în artă o simfonie a senzațiilor proprii, de data aceasta privită sub semnul absolutei personalități, reprezentînd e-

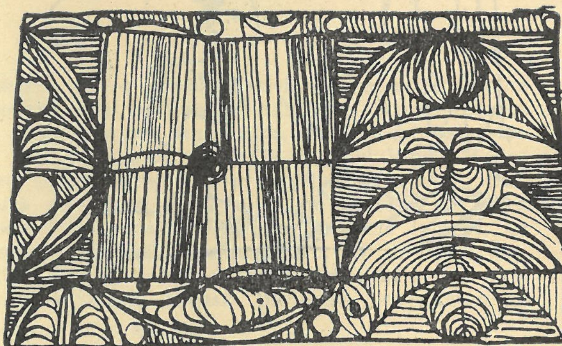
sența eului creator, poate artistul să satisfacă necesitățile artistice ale amatorilor de frumos.

Iată deci acum o noțiune complet ignorată, „aceea de frumos“, acel resort indispensabil artei clasice. Da, întradevăr arta modernă suscită intelectul comprehensiv, pune întrebări, diferențiază moduri de interpretare, sparge norme impuse, caută oriunde expresia personală, încearcă să reprezinte un gînd, o idee, o himeră. Este o artă cerebrală, în continuu exercițiu al fanteziei și profunzimei, o perpetuă întrebare pusă privitorului, ascultătorului sau cititorului. Dar vor ști toți aceștia să răspundă ?

Desigur aici nu vom opune întrebării un nu categoric, dar ceea ce reprezintă individualul nu poate satisface generalul decît atunci cînd este un simbol și a crea simbolul prin viziunea proprie voit izolată de perceperea rațională este aproape imposibil. Deci în această amplă și variată gamă a posibilităților de orientare poți rătăci îndelung, tribulînd pe spațiul necunoscutului, ocolind cu grijă realitatea sau surprinzîndu-i vagile ecouri în vagile impresii ale subconștientului.

Arta fiind profund legată de viață, generată chiar de aceasta nu trebuie privită decît sub semnul caracteristic al epocii respective, adică sincronizată în timp. Dacă societatea a progresat în general urmărind o continuă ascendență, admițînd corespondența biunivocă artă-viață ar trebui să conchidem că și evoluția a fost paralelă.

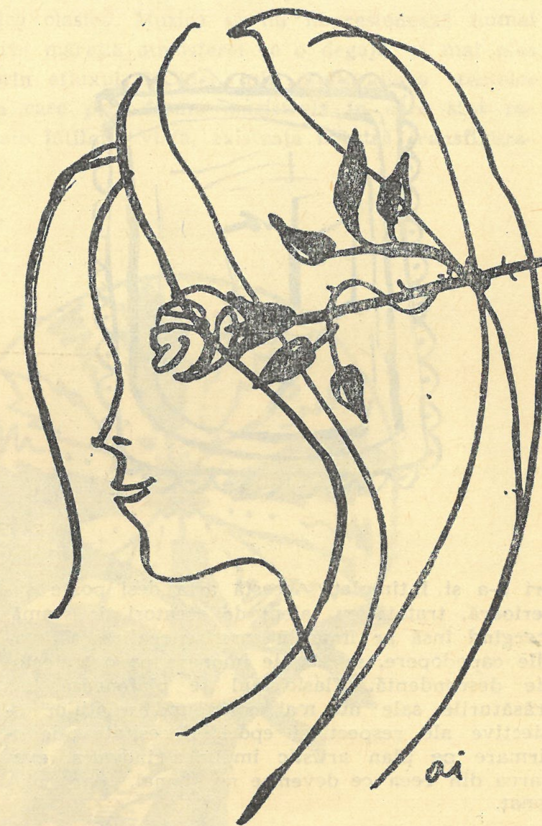
Fenomenul ar fi însă astfel încadrat în niște norme mult prea generale, insuficient de concludent explicat. Un astfel de fenomen trebuie privit numai în contextul epocii respective pentru a putea fi înțeles. Numai astfel se poate aprecia în lumină reală atît arta trecutului cît și cea a prezentului. Se impune aici ca necesară și o altă specificare : este o mare deosebire între a-ți place și-a fi în stare să înțelegi arta. Desigur formula ideală este reuniunea acestor două noțiuni. Ceea ce trebiue să subjugăm epocii pentru a putea înțelege și explica poate însă să placă în același timp prin rezonanța psihică pe care o produce, făcîndu-se abstracție de orice localizare în timp. Explicația acestui fapt este tocmai a-

ceeași inexplicabilă senzație de percepere a „frumosului artistic“, singurul element inerent oricărei opere de artă.

„Frumosul“, acest termen de rezonanțe complexe în sufletul omenesc, el însuși de o mare complexitate, este fondul pe care se crează ideile, este numitroul comun al oricărei manifestări artistice fără a fi însă un scop în sine.

De ce să considerăm că arta modernă se rupe intenționat de o tradiție atît de natural conservată ?

În arta modernă se renunță la reprezentarea figurativă a obiectelor și se recurge la substituirea acestui procedeu printr-o serie de creații alambicate ale spiritului propriu.

Arta modernă este o artă esoterică fundamentată pe interpretarea fantezistă a senzațiilor complexe. Într-adevăr este o metodă optimă de a reliefa prin acest gen artistic personalitatea proprie a creatorului.

De fapt, necesitatea afirmării pe plan artistic a personalității este un factor dinamic care a cauzat alături de ceilalți factori amintiți transformarea, metamorfozarea noțiunii de artă. Totdeauna progresul rapid s-a lovit de opoziția concepțiilor retrograde. Și totuși nu-i putem considera retrograzi pe adepții modalității clasice de a se încadra în artă decît cel mult din motive temporale.

De ce oare artistul nu s-a mai considerat satisfăcut de a crea în tradiție și a căutat alt drum ?

Termenul „a căuta“ este definitoriu pentru o întreagă epocă ce se prelungește chiar pînă în contemporaneitate.

Van Gogh a căutat un stil propriu care i-a definit personalitatea artistică și care l-a clasat ca un inovator, ca un adept al ineditului. Poate că Van Gogh a fost printre artiștii remarcabili, care pe fondul unor reminiscențe clasice au grefat ineditul.

Ineditul, excentricitatea au produs întotdeauna senzație. Se pare și istoria confirmă acest lucru că ultimele două secole au amplificat reacția în public a senzaționalului. Așadar, ceea ce stîrnea o impresie puternică avea parțial asigurat succesul.

Într-o epocă de mare emulație artistică, în care datorită cauzelor complexe de ordin social, istoric, sau cauzată de restructurări psihice generale ce aveau loc în acea perioadă, într-o epocă în care noțiunea de artă își pierdea contururile tradiționale extinzîndu-se exploziv, succesul artistului, noțiunea demnă de ignorat în comparație cu mesajul artei și-a spus însă categoric cuvîntul. Succesul a stimulat arta de senzație, iar creatorii ei nu au pregetat să forțeze limitele verosimilului în căutarea senzaționalului. Furați de aceset curent artiștii secolului al XX-lea au alunecat pe o pantă despre care mă abțin să fac considerații, dar care devenise o modă. Succesul public, sau mai bine zis senzația pe care a făcu-

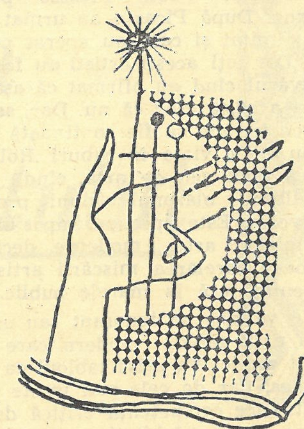

t-o acest gen de artă ce sfida toată semnificația ei trecutul atît de valoros, nu poate fi considerat însă decît o cauză de proporții reduse.

Adevărata cauză și cea determinată constă în modificarea mentalității individului, ca urmare a modificării lente, dar constante a modului său de viață.

Dacă oamenii secolului al XV-lea căutau în artă armonia, frumusețea execuției, măiestria artistului și în sfîrșit sensul, mesajul creației, cei ai secolului al XX-lea caută imaginea vieții lor invadată de ritmul frenetic al activității cotidiene.

De ce ? fiindcă arta este o aglindă complicată în care se proiectează realitatea timpului transfigurată prin filtrul selectiv al creatorului. În

contextul epocii noastre senzaționalul devine un apanaj al artei fiindcă mentalitatea omului modern este avidă de excentricitate. Individualismul exacerbat al creatorului este condiția viabilității artei sale.

În arta modernă se dezechilibrează tradiționalul raport obiectiv-subiectiv, cel de al doilea predominînd întotdeauna.

Dacă în arta clasică, determinat pentru aprecierea creației era un oarecare „etalon valoric“ ales prin importanța ce se dădea ramurii obiective a actului creator, în arta modernă este „etalon“ lipsește cu desăvîrșire, aprecierea rămînînd în seama unor factori deosebit de controversați peste care totdeauna tronează aproape ca o scuză „viziunea artistului“. Și cine oare poate controla această viziune proprie ? Și cine oare poate contrazice pe pictorul modernist susținînd că omul are doi ochi și nu trei, că de obicei omul are capul oval și nu pătrat ?.

Argumentul său inexpugnabil va fi : așa l-am văzut eu ! dar de ce oare artiștii văd capete în patru colțuri numai de la un anumit timp și acest timp coincide cu crearea modei respective ?

Arta prin întreaga sa semnificație este mai presus de modă și dacă istoria ei a fost alterată de o serie de curente trecătoare, aceasta nu s-a întîmplat decît pentru că artistul a căutat, a experimentat ineditul cu mijloacele de expresie pe care arta în sensul ei modern i le pune cu generozitate la dispoziție. Desigur nu ignorăm faptul că și în arta modernă s-au creat capodopere și că în multe cazuri ea poate fi considerată demnă de epoca pe care o trăim. Dar oare nemaifiind vorba de un etalon valoric nu s-a pierdut cumva și măsura în drumul artei ?

Picasso a pictat în tinerețe în manieră clasică opere remarcabile. Ca și cînd ar fi fost convins că a epuizat posibilitățile ce le oferea clasicismul

pictural a început să experimenteze noi modalități de exprimare, tinzînd spre eliberarea totală de normă impusă, sfidînd tradiționalismul, contrazicîndu-se pe el însuși din tinerețe. Poate că însă nu s-a contrazis. Poate că a pășit pe o treaptă superioară a înțelegerii ceea ce nu este decît o continuare a trecutului în viziunea elevată a omului modern. La fel de uimitoare ca și arta sa a fost și reacția criticii care l-a proiectat pe ilustrul necunoscut Pablo Picasso pe culmile gloriei eterne. După Picasso au urmat alții și alții care l-au imitat și care au sperat probabil la aureola lui. Dar toți acești artiști au fost sinceri ? Au spus adevărul cînd au afirmat că așa văd ei viața ? De data aceasta cred că nu. Dar, se crease deja o modă ce trebuia să fie continuată ; așa că artiștii vedeau acum viața în cuburi .Rolul criticii în selectarea unui gen de artă, cînd autorul arborează netulburat blazonul viziunii proprii, devine foarte anevoios. Este aproape imposibil să fii un critic complet al artei moderne, deci este foarte anevoioasă corelarea mișcării artistice moderne. Să revenim însă la marele public.

Ce va zice un ignorant sau un quasiignorant în fața unui tablou modern care nu-i va spune absolut nimic. Va privi tabloul ca pe ceva străin, neînțeles, dar de cele mai multe ori pentru a nu contrazice competența critică de artă va spune și el pe un ton dubitativ sau altădată chiar expoziv că într-adevăr creația este magnifică și va pleca dezorientat, cu toată logica rațiunii sale răsturnată, ceea ce nu-l va împiedica însă să arboreze în continuare o poză superioară de comprehensivitate și să predice altor ignoranți sau quasiignoranți că a văzut un tablou superb. Desigur acest lucru declanșează un fel dpe reacție în lanț și perdeaua de ignoranță prin care snobii privesc arta va deveni tot mai compactă. De fapt, chiar unui amator de artă nu tocmai ignorant îi va veni destul de greu să afirme despre un astfel de tablou dacă este o capodoperă sau o inepție.

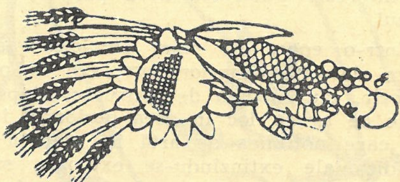
Inversarea acestor aprecieri s-a produs de multe ori în scurta sau controversata istorie a artei moderne.

Deci, de cele mai multe ori se creează un suport fals pe care se sprijină o artă și mai falsă care însă primește din toate părțile avalanșele elogiului la fel de fals. Oare falsitatea este o coordonată a contemporaneității ? Desigur, nu ! Și cu toate acestea de ce persistă exagerarea, nenaturalețea, tendința de mistificare ? De ce pictorii, compozitorii, sculptorii, scriitorii moderni se pierd în viziuni himerice morbide impregnate de seva falsității ?

Ar exista totuși o explicație. Arta este un act de eliberare umană și nicidecum de constrîngere. Omul modern este constrîns în limitele unei realități cu repetabilități obsedante și scînteieri de diversiuni frenetice. Cîteodată și arta devine o diversiune. Prin delănțuirea ei, ea caută să se substituie înlănțuirii omului în munca sa creatoare, dînd iluzia de libertate. În cazul acesta arta suplinește lacunele unei societăți angrenate într-un vast mecanism în care fiecare șurub își are locul bine stabilit și sensul de rotire unic.

Da, în cazul acesta este necesară o evadare în libertatea absolută. Dar acest caz nu este edificator pentru epoca pe care o trăim.

În teatrul modern tabloul întunecat al prăbușirii iremediabile a cunoștințelor zdrobite de eternul blestem, ca o jucărie oarbă a destinului implacabil, în ciuda

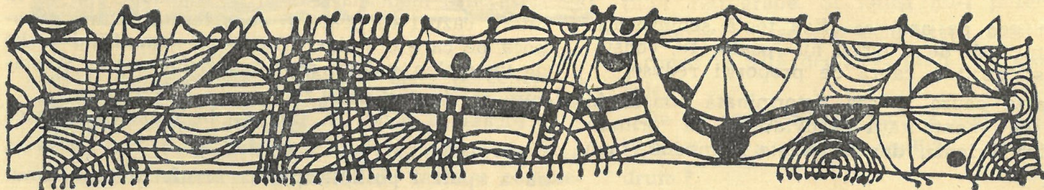
viziunii sale pesimiste, sfîrșește prin a stîrni reacții tonefiante, prin „a imuniza natura umană cu antitoxinele vaccinului său".

Iată deci că arta completează și echilibrează viața.

În privința pecetei exagerat personale pusă pe creațiile în special din domeniul plastic, există destule argumente pentru acceptarea unanimă a ideii că omul învață să spună „eu" de la ceilalți. Lumea nu poate fi totuși apreciată ca o aglomerare haotică de obiecte mai mult sau mai puțin întregi rezultate din dinamitarea unui vast muzeu, iar arta nu trebuie înțeleasă ca imaginea despre acest haos a omului ce rătăcește orb și fără țintă prin el.

Arta are mai întîi de toate de transmis un mesaj umanist superior, inefabil, prin mijloace de comunicare curente. Arta vizează lăuntricul sufletesc și logic. Ea trebuie să aducă un fior înviorător energiilor ce zac în latențe germinative pe cea mai profundă dimensiune a spiritului uman. Arta nu este realitate, ci viață. În momentul în care o creație îndeplinește acest postulat atunci resimțim în ea tensiunea emoțională a trăirii sincere.

Nimic nu materializează mai pregnant tendința spre superior a omului decît creația. Se spune că omului i-a fost dat un destin creator. Arta va sta întotdeauna ca o dovadă a superiorității sale predestinate sau nu. În ceea ce privește scara valorilor artistice, ea este imuabilă, iar singurii care ne schimbăm sîntem noi. Trecerea timpului va decanta din efervescența prezentului ceea ce este fals și va lăsa posterității imaginea unei arte autentice. Dar ceea ce este esențial este ecoul pe care arta, parte integrantă a vieții, cu sau fără conștiința noastră, îl stîrnește în adîncurile sufletului ca o orgă ale cărei sunete se lovesc de pereții unei vaste catedrale amplificîndu-se și ridicîndu-se în înalt pentru a lăsa în urmă liniștea deplină.

Ruse Lilion

Aparența abstractului

Nu te poți încumeta să discuți pe teme matematice pînă nu ți-ai format deja o bază solidă pe care te poți sprijini în argumentarea susținerii unor eventuale păreri. Dar în articolul de față nu voi încerca teoretizarea sau stabilirea unor chestiuni noi, definirea unor noțiuni, mai mult sau mai puțin neclare, mai ales liceenilor, ci o pătrundere, o cunoaștere a matematicii în general ca știință ce a revoluționat civilizația, a posibilităților ce le oferă, a drumurilor ce le deschide și implicațiilor imediate ce le poate avea în cele mai nebănuite universuri.

Matematica este știința al cărei obiect de studiu îl constituie formele spațiale și relațiile cantitative ale lumii reale. Este îndeobște cunoscut caracterul specific al matematicii care constă într-o generalizare și abstractizare deosebită a noțiunilor și metodelor ei ; matematica, dezvoltîndu-se sub influența activității practice a oamenilor și necesităților societății, are posibilitatea să dezvolte în mod independent abstracțiile odată create. Nașterea celor mai simple noțiuni matematice, a noțiunilor legale de forme spațiale și relații cantitative s-a petrecut la începutul istoriei omenirii. Este evidentă dependența ei de timpul cînd omul începe să-și procure mijloacele de existență cu ajutorul uneltelor de muncă. Datorită muncii și apoi a vorbirii articulate, fenomene ce izolează complet omul de regnul animal, creierul și organele de simț ating perfecțiunea necesară observării unor proprietăți cu caracter general sau comune unui grup de obiecte, omițînd, evident numai în acest scop proprietățile particulare ; sau rezumînd : omul este apt pentru măsurare și numărare.

Această însușire este în mod cert un atribut al omului, prin care se manifestă evident superioritatea lui asupra animalelor, incapabile de abstracții sau reprezentări matematice.

Nu este locul și momentul spre a arăta că aceste însușiri apar incidental la animale, fiind generate fie de instincte ereditare, fie de reflexe condiționate datorită exercițiilor îndelungate și prin aceasta să infirmăm unele idei și teorii care spun că însușirile de care am discutat ar fi date omului de la naștere, ar fi conținute în suflet și nu ar fi apărut din experiența materială, susținînd în același timp originea pur spirituală a acestor noțiuni. Pe scurt, datorită muncii și experienței materiale omul evoluează și începînd cu primele numere, noțiunea de număr și chiar operațiile cu numere simple, ce apar în primul rînd din piedicile reale întîlnite în viața simplă de zi cu zi, începe lungul și interesantul drum pe care-l va parcurge matematica atîtea secole pînă la noi.

Progresul ulterior al muncii și apoi al uneltelor și mijloacelor de muncă va influența creierul omului, puterea lui de înțelegere a lucrurilor, de deosebire și clasificare, care se vor resfringe în evoluția istorică a matematicii.

Din punct de vedere istoric, avînd în vedere evoluția pe secole (deși perioadele evident se întrepătrund prin timpii de tranziție), putem considera patru mari perioade de dezvoltare ascendentă. Prima este perioada nașterii matematicii ca disciplină științifică independentă, ale cărei începuturi se pierd în marea secolelor și misterului inexistenței dovezilor materiale, ce ține pînă în secolul VI-V î.e.n.

A doua perioadă este cea a matematicii elementare, a mărimilor constante, ce durează pînă în sec al XII-lea, după care urmează perioada mărimilor variabile, caracterizată prin crearea și dezvoltarea analizei matematice, ce ține pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Perioda cea mai înfloritoare și uimitoare prin repeziciunea dezvoltării în timp este a matematicii contemporane, caracterizată prin studiul sistematic al celor mai generale tipuri de relații cantitative și forme spațiale.

Constituirea matematicii ca știință are loc în Grecia antică, în care se mărește studiul ramurilor ei importante : aritmetica și geometria. Studiul teoriei numerelor și geometriei elementare se îmbogățește cu lucrările lui Tales și Pitagora. Nu sînt străine de noi nici lucrările lui Euclid, care supune

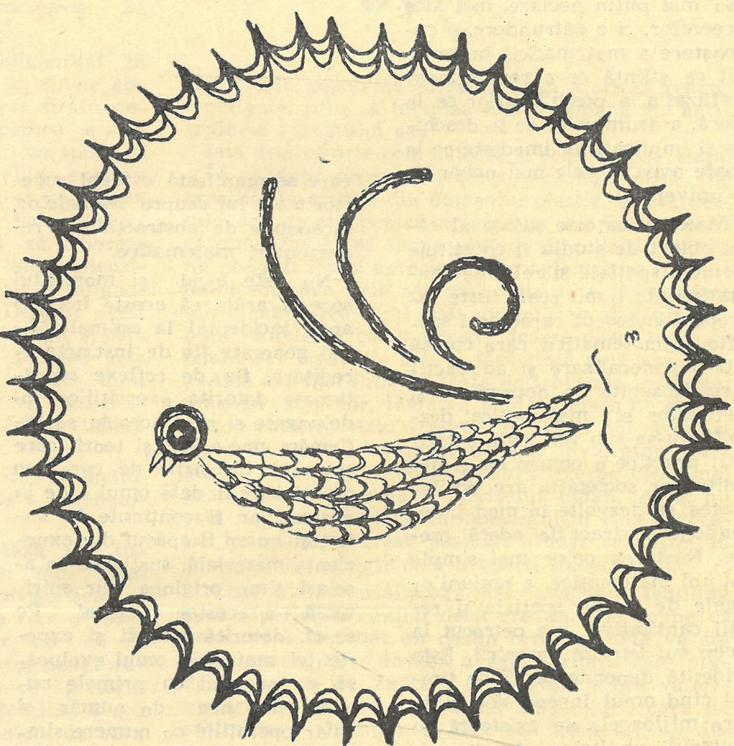
prelucrării logice cunoștințele și realizările geometriei, construind faimosul sistem de postulate și axiome. Este mare aportul matematicienilor egipteni, indieni și arabi, nemaivorbind de grecii antici, în domeniul matematicii.

Între secolele al XII-lea și al XIV-lea europenii își însușesc descoperirile matematice orientale și antice. Acum începe contribuția europeană mai întîi cu metodele generale de rezolvare ale ecuațiilor de gradul III și IV ale lui Cardano și relațiile între rădăcini și coeficienți ale lui Viete. Descartes crează geometria analitică, iar din secolul al XVII-lea studiul mărimilor variabile și a dependențelor dintre ele duce la apariția analizei matematice. Marele merit în această măreață creație îl au Newton și Leibniz care s-au sprijinit pe studiile premergătoare ale unor matematicieni cu mare renume.

Este evidentă paralela între evoluția matematicii ca știință și dezvoltarea omenirii. De aici, o dată cu revizuirea critică a noțiunilor fundamentale ale matematicii, deci cu matematicienii secolelor al XIX-lea și al XX-lea este de netăgăduit rolul hotărîtor al matematicii în progresul civilizației, în pașii uriași pe care-i face umanitatea. Apar o serie de teorii, sînt realizate studiile critice ale postulatelor, care prin Lobacevschi, Riemann și Bolyai duc la apariția geometriei neeuclidiene, lucru ce indică marea putere de abstractizare a omului zilelor premergătoare contemporanului.

Cercetarea celor mai generale proprietăți ale figurilor și spațiilor geometrice duce la nașterea topologiei. Apar teoria funcțiilor de variabilă complexă, analiza funcțională, teoria probabilităților, statistica matematică. Fără acest drum spinos, care a creat fundamentele necesare sprijinului oricărei activități umane, n-ar fi fost posibilă marea aplicabilitate și incontestabila acțiune pe care o are matematica asupra practicii tehnicității și în ultimă instanță a universelor omenești, stării materiale și intelectuale, care-l împing spre perfectibilitate, spre mereu mai bine, în această tendință de atotcunoaștere care s-a diversificat în multitudinea de domenii ce constituie întreaga muncă umană a unui glob care a devenit mic în aspirațiile și îndrăzneala omului nou.

Realizarea tuturor acestora se datorează în bună măsură, dacă nu în întregime, rolului esențial pe care l-a jucat matematica în dezvoltarea concretă și ascendentă a unei civilizații care a știut să-și creeze și domenii, nu indispensabile, dar utile unei vieți active.

Nu există individ care să nu cunoască — cel puțin vag, revoluția mașinilor de calcul, aportul programării matematice și teoria relativității. Conținutul și caracterul matematicii s-au dezvoltat în decursul timpului și continuă și în zilele noastre, sub impulsul necesităților tehnice și științifice.

Necontenit este lărgit conținutul noțiunilor de bază. Spațiul cu trei dimensiuni este extins la cel „n" dimensional, relațiile cantitative capătă pe lîngă exprimarea în numere întregi sau raționale, expresii în numere complexe și hipercomplexe, motrice și funcții. Evoluția aceasta este strîns legată de evoluția raționamentului logic care stă la baza metodelor de demonstrare ale rezultatelor, care prin experiența practică sînt confirmate dar care nu constituie un criteriu suficient în fizică sau chimie.

Matematica capăt ăastfel proprietatea de aplicabilitate în studiul oricărui fenomen sau tip de mișcare al oricărui domeniu, de la o știință fundamentală a naturii la un domeniu apărut sub imperioasa necesitate a unor cercetări anterioare.

Acest proces de introducere și de aplicare a metodelor matematice în diferite ramuri ale științelor poartă numele de matematizare. Îmbinarea ce se realizează între metodele calitative de cercetare și cele cantitative, matematice, dă o imagine mai completă, mai riguroasă despre fenomenele ce se studiază.

Baza deductivă a metodelor matematicii folosite în știință,

permite formularea mai precisă a unor previziuni științifice. Acesta este secretul utilizării imense a matematicii, lucru care l-a determinat pe Marx să afirme că „măsura în care matematica este efectiv folosită de o știință, constituie criteriul maturității acelei științe".

Se pare că se tinde spre o cît mai perfectă maturizare, lucru care nu constituie decît bucuria certitudinii unor realizări ce vor permite civilizației să facă pași noi pe acest urcuș al perfecției și în care matematica este principalul instrument de cercetare și analizare a lumii materiale. Și cum fiecare din noi va munci mîine într-un domeniu în care matematica a cîștigat teren mare sau va cîștiga, este neplăcut cînd vezi că e socotită ca cel mai chinuitor și neplăcut obiect de studiu. O mentalitate ce trebuie cu totul înlăturată din gîndurile oricărui elev al clasei.

Haraga Romeo

SPORT

Vom încerca să facem un mic bilanț al rezultatelor obținute de sportivii clasei în decursul a aproape trei ani de activitate.

Și, de ce să nu recunoaștem, acum cînd facem acest bilanț, avem un îndreptățit sentiment de mîndrie. Îndreptățit într-adevăr căci rezultatele obținute sînt demne de invitat.

Pentru a nu nedreptăți pe nimeni, scurta enumerare a rezultatelor o vom face în cea mai strictă ordine alfabetică.

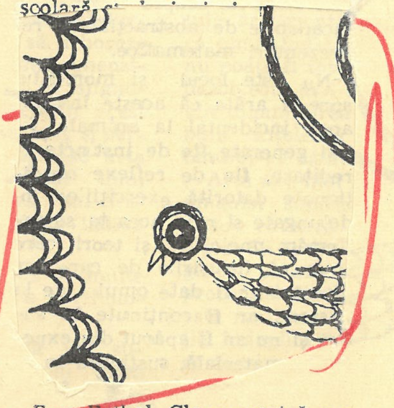
Deci, să începem :

A= Aeromodelism. Colegul nostru Tudor Deliu este un adept credincios al acestui sport de finețe, fiind participant la numeroase concursuri republicane și internaționale.

Atletism Acest sport atît de popular ne-a prilejuit bucuria de a obține, datorită lui Nicolae Vasilovici, unul din cei mai buni sportivi ai orașului — cîteva medalii la concursurile republicane.

B= Baschet. Echipa clasei este campioană a claselor a XII-a și în același timp campioană a liceului. Din rîndul ei fac parte Viorel Aciobăniței și Giurcă Sorin componenți ai echipei viceeampione școlară

F = Fotbal. Clasa noastră are o puternică echipă de fotbal, care aspiră — cu îndreptățite pretenții, la primul lor în școală.

H= Handbal. „Șaptele“ clasei este campion al claselor a XII-a și campion al liceului. Trei dintre componenții săi, Constantin Cioromela, Romeo Haraga și Ionescu Radu, fac parte din rîndurile echipei liceului, participantă în divizia națională a școlarilor și juniorilor.

V= Volei. Și acest sport ne-a oferit satisfacția cuceririi titlului de campioană a claselor a XII-a echipa noastră fiind

și una din cele mai bune ale liceului. Cornel Popescu și Marian Preda sînt componenți ai echipei liceului.

În urma acestor rezultate clasa noastră este campioană a claselor a XII-a și campioană a liceului.

Adresăm felicitările noastre sportivilor urîndu-le în același timp noi succese.

